

عنوان پژوهش

شناسایی و تحلیل الگوهای گذران وقت بازنشستگان ایران

بیان و تشریح مسئله

گردآوری اطلاعات درباره نحوه گذران وقت افراد در جامعه رویکردی نسبتاً جدید در مطالعات اقتصادی و اجتماعی است و از موضوعاتی است که در سال‌های اخیر مورد توجه برنامه‌ریزان و محققان مطالعات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در بسیاری از کشورها قرار گرفته است. فعالیت‌های گذران وقت به تمام فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که یک فرد به‌طور معمول در طول شبانه‌روز انجام می‌دهد. بر اساس این تعریف فعالیت‌های گذران وقت با فعالیت‌های اوقات فراغت (اوقات غیر کاری) متفاوت است. اوقات فراغت یا به بیان دیگر اوقات غیر کاری تنها بخشی از اوقات افراد است و شناخت گذران وقت افراد نیازمند بررسی جامع و همه‌جانبه فعالیت‌های افراد در طول شبانه‌روز و زمان سپری شده برای هر یک از فعالیت‌های آنان برای اوقات کاری و غیر کاری است. پرسش اصلی این طرح این است که افراد چگونه وقت خود را می‌گذرانند؟ چه مقدار از وقت افراد صرف کار با مزد، کار بدون مزد، تحصیل و آموزش، خانه‌داری و مراقبت از اعضای خانوار، امور شخصی، تفریح و فعالیت‌های دیگر می‌شود. در این بررسی زمان به عنوان واحد پایه برای اندازه‌گیری به کار می‌رود و فعالیت‌های افراد بر حسب مدت زمان سپری شده برای هر یک از این فعالیت‌ها پرسیده می‌شود.

در حال حاضر یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی به‌ویژه با روند تغییرات پرشتاب جمعیت‌شناختی در کشور، سالمندان و بازنشستگان‌اند. جمعیت ایران در پی تغییرات وسیع و سریع دموگرافیک طی دهه‌های گذشته به‌سرعت به سمت سالخوردگی می‌رود و به همین ترتیب میزان تأثیرگذاری این گروه اجتماعی بر روندهای سیاسی و اجتماعی و اقتصادی در حال افزایش است. نحوه تخصیص وقت این گروه اجتماعی به فعالیت‌های مختلف، تعیین‌کننده سبک و کیفیت زندگی آن‌ها است و از آن مهم‌تر قرابت زیادی با هویت اجتماعی آن‌ها دارد. با این حال با وجود اهمیت شناسایی الگوهای سبک زندگی، مشغله‌ها و اولویت‌های بازنشستگان، اطلاعات تفکیک شده و دقیقی درباره آن‌ها وجود ندارد. به دست آوردن چنین اطلاعاتی از نحوه گذران وقت و دانستن سهم فعالیت‌های مختلف بازنشستگان همچون فعالیت‌های فراغتی، فرهنگی، ورزشی، بهداشتی و ... می‌تواند زمینه مناسبی برای فهم مسائل رفتار انسانی و همچنین برای راهنمایی برنامه‌ریزی در ابعاد مختلف و توسعه سیاسی فراهم آورد.

هدف این پژوهش شناسایی الگوهای گذران وقت بازنشستگان ایران و تحلیل و بررسی این الگوها بر اساس تفاوت‌های

بازنشستگان است.

ضرورت انجام پژوهش

بررسی متوسط زمان سپری شده توسط افراد جامعه در هر گروه فعالیت و در نتیجه شناخت الگوی گذران وقت افراد در هر یک از گروه‌های مختلف اجتماعی، مبنایی برای برنامه‌ریزی در زمینه مسائل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور فراهم می‌کند. داده‌های به دست آمده از این طرح بر حسب زمان بیان می‌شوند و سازمان‌ها و نهادهای مختلف به گونه‌ای فزاینده این نوع سنجش را ابزار مفیدی در جهت هدایت برنامه‌های عمومی خود یافته‌اند. تا زمانی که اطلاعات دقیقی درباره میزان اختصاص وقت مردم به موضوعات مختلف در دسترس نباشد قابلیت برنامه‌ریزی بهینه برای مسئولان فرهنگی وجود ندارد. لذا این پژوهش با اطلاعات دقیق و نظام‌مند از الگوهای زمانی سبک زندگی بازنشستگان، داده‌هایی برای تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری در حوزه فرهنگی کشور به مسئولان ارائه می‌دهد.

شرح خدمات

- بررسی الگوهای گذران وقت بازنشستگان ایران در زمینه‌های مختلف همچون فعالیت‌های شغلی درآمدزا، فعالیت‌های بدون اجرت داخل منزل، فعالیت‌های شخصی، فعالیت‌های تفریحی و ورزشی، استفاده از اینترنت، تماشای تلویزیون و ماهواره و گوش دادن به رادیو، خرید و تأمین نیازهای خود و خانواده با پرداخت وجه، فعالیت‌های مذهبی و خیرخواهانه، ارتباط با خانواده و دوستان و خویشاوندان، رسیدگی به افراد بدون گرفتن اجرت، فعالیت‌های مربوط به امور اداری و بانکی خود و خانواده، فعالیت‌های آموزشی و ...
- تحلیل و بررسی الگوهای مختلف گذران وقت بازنشستگان بر اساس تفاوت‌های جنسیتی، تحصیلات و روزهای تعطیل و غیر تعطیل و ...
- ترسیم تایم‌لاین / اینفوگرافی گونه‌های غالب گذران وقت بازنشستگان بر اساس گروه‌های جنسیتی، تحصیلات و روزهای تعطیل و غیر تعطیل و ...
- ارائه توصیه‌نامه راهبردی و پیشنهادی کاربردی به نهادهای متولی بازنشستگی کشور جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری بهینه